

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, s-Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Broom, Amsterdam; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Stoep; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. H. Kuiper, s-Gravenhage; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, s-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr J. Thijss, Meppel; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Dr D. H. Th. Vollenhoven, s-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, s-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Broekstraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes

Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland en Ned-Indië f2.50 per jaar.

Advertentiën: 25 ct. p. regel — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Echo's van Gezag. IV. — Uit de Schrift: Van Cefas gezien. (1 Cor. 15:5) — Kerkelijk Leven: Synode-indrukken. XI. Andeljk. — Pop. Wetenschappelijke Schetsen: Schopping, Paradijsverhaal, Geslachtsregister. II. — Het Pol. en Soc. Leven: Het bevolkingsaangetak. (Stat.) — Literatuur en Kunst: Een nieuw kinderopzien. — Persoonlijk: — Boekbespreking. — Kerknieuws. — Advertentie.

BEHOEFTE AAN GEZAG.

IV.

Er zouden meer voorbeelden aan te halen zijn ten bewijze, dat het subjectivisme langzamerhand zijn hoogtepunt schijnt bereikt te hebben om plaats te maken voor een geestesstemming, die meer objectief is georiënteerd. Heel sterk laat Foerster, dien wij in deze artikelen reeks al eerder noemden, zich in dit opzicht uit. Terwijl hij erop wijst, dat de moderne mensch voor goed met alle autoriteit gebroken meent te hebben, waarschuwt hij tegen de onjuiste meening, alsof met het op zij zetten van alle autoriteit en traditie, tegelijk alle onwaar vooroordeel verdwijnen zou. Wanneer de mensch over de diepste levensproblemen werkelijk vrij, d.i. „vrij van storende invloeden”, wil leeren denken, dan moet hij zich uit eigen beperktheid losmaken, want wie werkelijk weet wat vrijheid is, zal niets anders begeeren dan gebonden te zijn daar, waar ongebondenheid hem en anderen in gevaar zou brengen. Foerster, die hier vooral als opvoeder redeneert, acht dan ook voor onze tijd meer dan ooit noodig een autoriteitspaedagogiek, die in de taal van vrijheid en persoonlijk leven gehoorzaamheid van ons vraagt. Deze autoriteit zoekt hij dan bij „die groten Seelen aller Zeiten” en ten slotte bij Jezus Christus, in wien bij uitnemendheid het gezag verpersoonlijkt is. Met grooten ernst wijst hij op de bijna onherstelbare schade, die een steeds algemeener leken met het positieve Christendom teweeggebracht heeft, om er dan met kracht op aan te dringen, dat dit Christendom weer de leidende macht in het leven zal worden. Het christelijk levensideaal moet zijn invloed op de menschen oefenen door het bezielend voorbeeld van heiligen, monniken en priesters. De eigenlijke handhafter der christelijke autoriteit is echter de kerk, die niet alleen in geloofszaken, maar ook op wetenschappelijk en sociaal terrein haar gezaghebbend woord heeft te spreken.¹⁾

In de verdere uitwerking van deze gedachte is er veel in Foersters beschouwingen, dat wij niet anders dan onder groote reserve zouden kunnen aanvaarden. Eenzijds zijn zij hier en daar nogal Rooms getint, terwijl anderzijds Foersters afkomst uit den kring, waar de autonome moraal wordt gehuldigd, hem, zij het onbewust, nog wel eens parten speelt. Maar voor ons blijft van belang, dat een man als hij, die de geestelijke ellende van onze tijd in veel opzichten zoo raak weet te teekenen, als het geneesmiddel bij uitnemendheid wijst op de noodzakelijkheid van een gehoorzaam buigen voor traditie en gezag. Daar blijkt al dadelijk uit, dat de gereformeerde levenshouding, die in dit buigen altijd haar kracht gezocht heeft, zelfs uit een algemeen cultureel oogpunt bezien, waarlijk nog zoo dwaas niet is.

Maar voorts kan het wel eens zijn dat hebben, dat een buitenstaander ons aan onzen rijkdom herinnert. Men wordt van zekere zijde niet moede van te waarschuwen tegen allerlei gevaren, waardoor men de gezonde ontwikkeling van het positief christelijke leven bedreigd acht. Vooral in traditionalisme, confessionalisme en farizeïsme meenen velen niet kleine, maar groote vossen te zien, die den wijngaard des Heeren bederven. Er is inderdaad — ieder die gereformeerd denkt en voelt zal dat volmondig toegeven — van dit schadelijk gedierde kwaad genoeg te zeggen. Het traditionalisme, dat zweert bij wat van de vaders overgeleverd is en die overlevering zonder meer aanvaardt, is de dood voor alle waarachtig persoonlijke overtuiging. „Was du ererb von deinen Vätern hast, erwirb es um es zu besitzen”, in dit bekende woord van Goethe schuilt diepe zin. Zonder eigen zielswerkzaamheid tot de geestelijke nalatenschap van onze voorgelachten in te gaan, dat verraadt een gemakzucht en een wel vroom schijnende, maar in het

wezen der zaak zondige onverschilligheid, waarvan geen kracht uitgaat hoegenaamd.

En insgelijks zijn wij niet blind voor het euvel van het confessionalisme, insover dit leeft in den waan, alsof voor alle volgende tijden door onze drie Formulieren van Eenigheid het laatste woord reeds gesproken was. Zulk een standpunt mag de Grieksch-orthodoxe kerk innemen, die eens en voor goed haar uitspraken in geloofszaken heeft vastgelegd en van geen nadere uitwerking daarvan weten wil — gereformeerd is het zeker niet. Dat leidt tot een versteening en verstarring, waarbij alle persoonlijke geloofsbezieling tot stervens toe moet verwijnen.

En eindelijk zal zeker ook het farizeïsme wel bij niemand onzer een goed woord vinden. Wanneer de godsvrucht des harten gestold is tot louter vormendienst, die stipt zich houdt aan het naleven van de bestaande inzettingen en gebruiken, maar zonder dat het hart erin klopt, daar treedt een toestand in van onwaarachtigheid en valsehen schijn, waarvan ieder ernstig mensch zich met weersin afwendt.

Maar hoezeer wij met hen, die tegen deze gevaren zoo ernstig den vinger ophieven, mee kunnen gaan, wanneer zij ons op het hart binden, dat wij daartegen niet genoeg op onze hoede kunnen zijn, wij wenschen toch ook anderzijds niet in het uiterste te vervallen van met het badwater het kind weg te werpen.

Dat men ten opzichte van dit laatste altijd even voorzichtig is, zou ik, om het nu maar eens zacht uit te drukken, niet durven zeggen.

Er wordt nog wel eens een en ander als traditionalisme gebrandmerkt dat dien naam volstrekt niet verdient. Want traditionalisme is niet: die geesteshouding, die begint met vol belangstelling kennis te nemen van hetgeen de wijsheid der vaderen ons heeft nagelaten. Traditionalisme is niet: die gepaste bescheidenheid, die luistert naar de stem van het voorgelacht en zich daardoor, zij het niet blindelings, maar met oordeel des onderscheids laat onderwijzen. Traditionalisme is niet: die eenvoud, die gaarne van de lessen der historie profiteert met het oog ook op de vraagstukken van het heden.

En zoo is ook lang niet alles confessionalisme, wat men wel eens als zoodanig aandient. Wie zijn belijdenis eert als weergave van de waarheid, die God door zijn Woord en onder de leiding van zijn Geest aan zijn kerk heeft leeren kennen en door haar doet uitspreken, is zeker geen confessionalist. Wie, vooropstellend, dat zij natuurlijk steeds appellabel blijft aan het Woord des Heeren zelf, niettemin aan zijn belijdenis zeker betrekkelijk gezag toekent, omdat zij summierlijk aangeeft wat ons God bevolen heeft te gelooven, is geen confessionalist. Wie, toegevend dat uitbouw wenschelijk, ja noodzakelijk kan zijn met het oog op de problemen waarvoor deze tijd ons plaatst, niettemin weigert, voet te geven aan de gedachte, alsof onze belijdenis als zoodanig verouderd en uit den tijd zou zijn, is daarom allerminst nog een confessionalist.

En ten slotte wordt — Dr Schilder heeft daar terecht de aandacht op gevestigd — wel eens ietwat lichtvaardig omgesprongen met den bozen naam farizeïsme. Sommigen zijn al heel gauw geneigd, dit funeste kwaad daar te signaleren waar de christelijke zede een zeker vaststaand gebruik, zich uitend in bepaalde vormen, heeft geschapen. Dat dergelijke gewoonten, aan regelen gebonden, ongeestelijke vormelijkheid in de hand kunnen werken, dat weet ieder wel. Maar wie zijn geregelde kerkgang kent, zijn geregelde gebedstijden afzondert, zijn geregelde uren voor het lezen der Schrift vastgesteld heeft en dezen regel niet onderbreekt, ook al zou de momentele zielsgesteldheid daartoe wel eens kunnen verleiden, is daarom toch geen farizeër? Jezus ging ook ter synagoge op gelijk zijn gewoonte was. En de paedagogiek leert ons, welk een belangrijke plaats de gewoening in de opvoeding inneemt.

Dit onophoudelijk en dikwijls wel heel eenzijdig vermaan tegen traditionalisme, confessionalisme en farizeïsme begint op den duur dan ook iets bedenkelijks te krijgen. Men bedoelt 'misschien niet zoo, maar het kweekt onwillekeurig in veler ziel zeker verzet tegen traditie, confessie en vorm als zoodanig.

En dat zijn juist de krachten, die iemand als Foerster, toch zeker wel een onverdacht getuige, onmisbaar acht tot genezing van de geestelijke krankheid van het moderne leven.

T. FERWERDA.

UIT DE SCHRIFT.

Van Cefas gezien.

1 Cor. 15:5.

Als eerste getuige van Jezus' lichamelijke verrijzenis uit de dooden noemt Paulus in 1 Cor. 15 Cefas. Cefas nu is Petrus, de rotsman.

Zijn getuigenis is van buitengewone kracht. Hij had zich ten einde toe tegen den lijdensweg van Jezus verzet.

„Heere, dat zal U geenszins geschieden” was zijn voortvarend en voorbarig woord van verzet geweest toen Jezus Zijn discipelen op Zijn lijden en heengaan voorbereidde.

Ten slotte was het er toch toe gekomen. En toen was ook Petrus onder de vluchtende schapen.

Waarheen? Wie zal het zeggen?

In de eenzaamheid weenend of ver van het menschengevoel dwalend? In ieder geval diep ongelukkig en bijna der wanhoop ten prooi.

Aan den morgen der verrijzenis echter had Jezus Zijn jonger opgezocht.

Wat Hij met hem besprak en hoe deze verschijning in bijzonderheden verliep, is ons niet openbaar.

Laten we er dan ook niet over fantaseeren.

Gissen doet missen.

Het is blijkbaar een ontmoeting geweest van zoo intiem aard, dat ze voor het oog van derden moest omsluit worden.

Wel kunnen we ons voorstellen, dat Jezus met Zijn dolenden discipel heel wat te verhandelen had.

De verlooening in den nacht van de gevangenneming gaf alleen reeds stof genoeg.

Maar hoe de hemelsche medicijnmeester dat kwaad heeft geheeld, is ons verborgen gehouden.

Zielzorg is zoo persoonlijk en zoo intiem, althans in de meeste gevallen, dat ze alleen onder vier oogen ten volle tot haar recht kan komen.

Op de markt des levens is de plaats niet voor het blootleggen onzer innerlijke zielbewegingen.

Zoo zocht Jezus Zijn geliefden discipel als trouwe zielherder in het verborgen op en sprak met hem alleen.

Dat zal een diepen indruk op zijn ziel hebben gemaakt.

Die verschijning van zijn weer levenden Heiland gaf op eenmaal een ommekeer in zijn geestelijk leven.

Zijn droefheid werd veranderd in een rei.

Hij heeft er niet van kunnen zwijgen, dat hij zijn Heiland had weergevonden en dat deze hem verschenen was na Zijn opstanding.

En van mond tot mond ging de mare; de Heere is waarlijk opgestaan en is van Simon gezien.

Geen wonder, dat deze apostel, die in den kring der jongeren zoo groot aanzien genoot, door Paulus als de eerste getuige van Jezus' opstanding wordt genoemd.

Uit Petrus' brieven blijkt bovendien, vooral uit zijn eersten brief, dat hij aan de verrijzenis van zijn Zaligmaker de levende hope dankt op een rijk van heerlijkheid.

Wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de dooden, zoo roemt en jubelt hij reeds in den aanvang van zijn eersten brief uit de volheid van zijn gemoed.

Petrus was door heel zijn aanleg man der hope. Hij leefde gaarne in de toekomst.

Dat gaf hem ook zijn vurigheid van geest.

Het lijden en sterven van zijn Meester had dit gelouterd.

En de opstanding had aan die toekomstverwachting een gansch nieuwen inhoud gegeven.

Van nu aan haakte zijn ziel naar de openbaring van Gods heerlijkheid.

Dat had Paschen gedaan.

In de verborgenheid der eenzaamheid had hij in het oog van zijn verheerlijkten Zaligmaker geschouwd.

¹⁾ Vgl. Dr J. Eijkman, „F. W. Foerster als zedelijk opvoeder”, pag. 17 v.v.

En dat was hem onvergetelijk.
Zou dat niet het geheim zijn van de ware opstandingsvreugde, dat we geblijkt hebben in Jezus' Middelaarsvoeg, dat ons zoo vol liefde predikt: Ik leef en gij zult leven?

J. G. KUNST.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-indrukken.

XI.

Teleurstellend antwoord.

Het telegram aan Dr Geelkerken, door de Synode gezonden, had als termijn voor beantwoording gesteld den volgenden dag (Donderdag 11 Maart) des namiddags vóór twee uur.

Om tien uur zou de Synode samenkomen.

Gehoopt werd, dat het antwoord niet op het laatste oogenblik zou binnenkomen.

Dan kon in de morgenzitting met de behandeling ervan begonnen.

Toen de Synode-zitting om 10 uur geopend werd, was echter het antwoord er nog niet.

De tijd werd daarom aan afdoening van andere zaken besteed.

Daarmee ging de morgen heen.

Het antwoord liet zich nog steeds wachten.

De Synode-leden togen nu naar het „Wapen van Drenthe" om den koffie-maaltijd te gebruiken.

Bij hun terugkomst stonden in de konsistorie twee afgevaardigden van Amsterdam-Zuid.

Zij waren de postijlous van twee brieven, de een van Dr Geelkerken, de ander van den kerkeraad.

De laatste bevatte slechts, wat verwacht kon worden na de ontvangst der Synodale Deputaten op de kerkeraadsvergadering in Zuid.

De Raad deelde mede geen vrijheid te hebben gevonden aan het verzoek van de Synode om zijn predikant te bewegen tot het teekenen der hem voorgelegde verklaring te voldoen.

De Synode kon natuurlijk niet anders doen, dan dit stuk zonder bespreking voor kennisgeving aannemen.

Wat vanzelf niet belette, dat er wel eenige indruk van achterbleef, welke men later elkander in partikuliere gesprekken bekende.

De indruk, welken ik opving, was er één van sterke verwondering.

Men verwonderde er zich n.l. over, dat dit schrijven zóóveel tijd vergde, dat, ook al had het noodzakelijk ter kennis van de Synode moeten worden gebracht, uitsluitend gerechtvaardigd zou zijn.

Het oponthoud, dat men de Synode had willen bezorgen, scheen en schijnt nog geheel ongemotiveerd.

Maar op het antwoord van Dr Geelkerken kwam het aan.

Wij drukken het hier nog eens in zijn geheel af en spatijeren enkele zinsneden en uitdrukkingen, welke nader dienen bekeken te worden.

Wederwaarde en eerwaarde heeren en broeders,

Het doet mij diep leed, dat het resultaat van alle beschouwingen en besprekingen der afgelopen weken niet anders is geweest dan de eisch tot onderteekening van de door Uwe vergadering opgestelde verklaring van welken eisch ik de rechtmatigheid tot mijn spijt niet vermagine te zien.

Naar mijn gevoelen toch wordt o.a. door de wijze, waarop de Synode haar opvatting aangaande de door haar genoemde bijzonderheden van Genesis 2 en 3 in verband brengt met Art. 4 en 5 der Nederl. Geloofsbelijdenis het in die artikelen beloden gezag der Heilige Schrift, waaraan „de Heilige Geest" getuigenis geeft in onze harten" en waaraan ik mij dan ook zonder enig voorbehoud onderwerp, feitelijk toegekend aan de uitspraak eener kerkelijke vergadering.

Gelijk ik reeds meermalen verklaarde, heb ik persoonlijk geen bepaalde exegese betreffende bedoelde punten, en evenmin op zichzelf eenig geloofsbezuur tegen de onder ons bestaande traditioneele uitlegging daarvan. Trouwens mi kan de geloofige, ondanks voor hem ten deze bestaande moeilijkheden, die, naar ik niet ontveinen mag, ook voor mij door een beslissing als de Uwe uit den aard der zaak niet weggenomen worden uit de bedoelde bijzonderheden de openharing Gods klaarljk verstaan.

Daarbij meen ik mij overtuigd te mogen houden, dat Uw uitspraak allerminst bedoelt, de ten allen tijde door onze vaders gehandhaafde vrijheid van wetenschappelijk onderzoek af te snijden en vertrouw ik, dat Uwe Synode, vóór haar uiteengaan maatregelen zal treffen voor een behandeling in volten omvang der zich onder ons voordoende vragen inzake Gereformeerde Schriftbeschouwing, waarmede de opvatting der in Uwe verklaring genoemde details ten nauwste samenhangt.

Dit in aanmerking nemende, ben ik bereid, uit hoofde mijner ambtelijke bediening in onze kerken, die mij lief zijn, bij mijn prediking en catechetisch onderwijs mij in afwachting van den zoo spoedig mogelijken afloop der noodzakelijke behandeling, naar Uw uitspraak omtrent „de klaarljkelijke bedoeling van het Schriftverhaal van Genesis 2 en 3" te voegen.

Met broedergroet,

w.g. Dr J. G. GEELKERKEN.

Hierbij eenige aantekeningen.

1. Reeds de eerste afinea bracht teleurstelling. Ondanks het uitvoerige dogmatische rapport zag Dr G. blijkbaar nog niet in, dat de Synode op de betwiste punten helderheid moest ontvangen en met niet minder kon volstaan, dan onderteekening der verklaring te eischen. Dr Geelkerken vernocht de rechtmatigheid daarvan niet in te zien. Wie dat meer spiet, de Synode of Dr G., kan niet worden uitgemaakt. Wel was het een bewijs, hoe door Dr G. het gewicht van de vastheid hieromtrent in onze kerken al te licht wordt opgevat. Het herinnerde aan zijn woord, dat het moeilijk valt met een blinde (op dit punt n.l.) te spreken over kleuren. Feitelijk was hiernee reeds over het verdere van den inhoud beslist.

De mogelijkheid, dat Dr G. de rechtmatigheid slechts in kerkrechtelijken zin ontkende, dat een Synode op zichzelf reeds het recht mist van een predikant, omtrent wien een zaak aanhangig is een verklaring te vorderen, kan hier o.i. buiten beschouwing gelaten. Dan zou hij al bijzonder met het Gereformeerde kerkrecht op gespannen voet moeten leven. Daarop wordt trouwens in zijn schrijven met geen enkel woord gezinspeeld.

2. Grootere teleurstelling baarde de tweede afinea. Hierin gaf Dr G. zonder twijfel nieuwe reden tot denken en tot een nadere verklaring van gevoelens. Het bevat immers een zeer bedenkelijke uitslating.

Dr G. wil zich wel zonder enig voorbehoud aan het gezag der Heilige Schrift onderwerpen, maar voert daarvoor alleen als grond aan „het getuigenis des Heiligen Geestes in onze harten".

Evenwel noemt art. 5 der Nederlandsche Geloofsbelijdenis, waarnaar hij verwijst, hier nog meer.

Daar staat: „En wij gelooven zonder eenige twijfeling al wat daarin (n.l. in de heilige boeken) begrepen is; en dat niet zoozeer, om dat ze de Kerk aanneemt en voor zoodanige houdt; maar inzonderheid, omdat ons de H. Geest getuigenis geeft in onze harten, dat zij van God zijn; en dewijl zij ook het bewijs van dien bij zichzelf hebben; gemerkt de blinden zelf tasten kunnen, dat de dingen, die daarin voorzeggd zijn, geschieden".

Het mag niet onopgemerkt blijven, dat Dr G. zich alleen beroept op „het getuigenis des Heiligen Geestes in onze harten" en geheel achterwege laat: „en dewijl zij ook het bewijs van dien bij zichzelf hebben".

Met dit laatste is gemoeid, wat men in de dogmatiek noemt: de autopistie der Heilige Schrift, d.w.z. dat de Schrift geloofd moet worden om zichzelf.

Beide, het getuigenis des Geestes in de harten en de autopistie der Schrift behooren onafscheidelijk bij elkander.

Wordt een van beide losgelaten, dan vervalt men tot eenzijdigheid, welke in dwaling eindigen moet.

De Schrift is ook een getuigenis des Heiligen Geestes.

Maar een dat van buiten komt.

Daaraan moet zich paren het inwendig getuigenis. Wanneer men nu het inwendig getuigenis van het uitwendige losmaakt, heeft men het subjektivisme aanvaard.

Het inwendig getuigenis des Geestes toch moet van het uitwendige zijn inhoud ontvangen.

Schakelt men nu het uitwendig getuigenis der Schrift uit, dan moet men het inwendig getuigenis op een anderen, een zelfbepaalden inhoud betrekken.

Dat is het subjektivisme gekroond.

Of Dr G. met opzet of onbewust de autopistie ter zijde stelde, doet weinig ter zake.

In de formulering, welke hij koos, zit een maas, waar de dwaling ruim en breed doorheen kan zwemmen.

Met deze autopistie hangt ten nauwste samen de klaarljkelijke zin, waarvan de Synode sprak in betrekking tot Gen. 2 en 3.

Onze rubriek gedooft niet, dit alles ampel uiteen te zetten.

Maar deze enkele trekken zijn, dunkt ons, sprekend genoeg.

De woorden van Dr G. geven, men zal het ons toestemmen, nieuwe gewichtige oorzaken van nadenken.

Daarbij komt nog, dat onze Belijdenis ook aan de kerk een roeping toekent, waar het het gezag der Schrift betreft.

Zij zegt niet: wij hebben al wat in de Schrift begrepen is, zonder eenige twijfeling te gelooven met terzijdestelling van de kerk.

Er staat niet: en dat niet, omdat ze de kerk aanneemt en voor de zoodanige houdt.

Echter stelt onze Belijdenis ook waar niet het leergezag der kerk op één lijn met het getuigenis des Geestes en de autopistie der Schrift.

Zij bepaalt niet: en dat niet alleen, omdat ze de kerk aanneemt enz.

Doch: en dat niet zoozeer.

Daarin ligt opgesloten: het gezag der kerk is afhankelijk zoowel van het in- als van het uitwendig getuigenis des Geestes.

Het is er geheel ondergeschikt aan.

Daarmee houdt het echter niet op te bestaan.

Afgeleid gezag is ook gezag.

Afgeleid gezag bindt ook.

Daar hebt gij b.v. het overheidsgezag, dat ook afgeleid is. De overheid is immers Gods dienares. Nu zal evenwel niemand beweren: ik heb mij daarom niet aan de overheid, doch alleen aan God te storen.

Alleen, wanneer de overheid met haar gezag iets eischt, dat tegen Gods Woord ingaat, moet voor den christen het secundaire gezag voor het primaire wijken.

Zoo ook bij de kerk. Indien zij iets zou vaststellen tegen Gods Woord in, zou men zich aan haar leergezag niet mogen onderwerpen. Dat stellen trouwens onze kerken zelf op den voorgrond. Zij worden niet moede het telkens weer uit te spreken, dat zelfs haar belijdenis appellabel blijft aan de Schrift.

Maar daarom brengt Dr G. zulk een zware beschuldiging in tegen de Synode.

Hij legt haar immers niets meer of minder ten laste, dan dat zij haar secundair gezag primair zou hebben gemaakt.

Hij toch schrijft, dat zij door haar wijze van doen het gezag der Schrift feitelijk heeft toegekend aan de uitspraak eener kerkelijke vergadering.

Edoeh, bewijs voor deze grievende beschuldiging ontbreekt.

In haar „dogmatisch" rapport heeft de Synode juist getoond, dat het gezag der Schrift haar boven alles ging en dat zij zich daaraan bij haar vragen van een verklaring onderwierp.

Hier tegen nu heeft Dr G. niets kunnen aanvoeren.

Hij werpt zijn beschuldiging los onze kerkelijken wereld in.

Zij spruit, gelijk zoovele zijner beweringen, voort uit een tekort aan geloofig wetenschappelijk, meer bepaald aan dogmatisch inzicht.

Had Dr G. niets anders geschreven, dan deze tweede afinea, zoo ware hij deswege reeds nadere rekenschap van gevoelens aan onze kerken verschuldigd geweest.

Wel volstond de Synode er mee nogmaals aan te dringen op onderteekening der hem voorgelegde verklaring.

Of hem na onderteekening nieuwe vragen gesteld zouden worden naar aanleiding van deze afinea bleef onbesproken.

Maar al zou Dr G. geteekend hebben en al zou de Synode daarmee het proces als geëindigd hebben beschouwd, de bezwaren tegen dit gedeelte van zijn brief zouden daarmee niet zijn weggenomen.

Wij vreezen, dat ze te eeniger tijd toch weer naar boven zouden zijn gekomen.

Wij kregen den indruk, dat meerdere leden van oordeel waren, dat hierover niet mocht worden heengestapt.

In alle geval lag er de kiem in van een nieuwe kwestie-Geelkerken.

Nog eens: dit is een indruk.

Er viel ten deze noch officieel noch officieus eenig besluit.

3. In de derde afinea gebruikt Dr G. weer den term: traditioneele uitlegging.

Ook in zijn brochures komt die herhaaldelijk voor.

Daarop is nog al eenige aanmerking te maken.

Het dogmatische rapport heeft hem dan ook zorgvuldig vermeden. Het plaatste er het woord „zoo genaamde" voor, ten tekenen, dat het het er niet mee eens was.

Hoezeer toch de waarde van de traditie dient erkend, nooit mag zij als maatstaf van geloofwaardigheid gelden.

De traditie staat ver beneden de confessie.

Hoeveel verder dan nog beneden de Schrift zelf.

Aan het misverstand, dat de Synode onderwerping aan de traditie zou vragen, mocht geen voedsel worden gegeven.

Dat evenwel Dr G. tot het laatste toe hardnekkig bleef spreken van traditioneele opvatting, bewijst wel, dat bij de Synode iets wilde opdringen, waarvan zijzelf afkeerig was.

Wij hopen, dat men hierop toch terdege lette.

En dat ieder een handje zal helpen om dit boze misverstand te bezweren.

Toch is dat het eenige niet, wat in deze derde afinea de aandacht trekt.

Ook de verklaring, dat de geloofige, ondanks voor hem ten deze bestaande moeilijkheden, uit de bedoelde bijzonderheden de openbaring Gods klaarljk kan verstaan, geeft te denken.

Het behoeft geen breede toelichting wat Dr Geelkerken onder die „moeilijkheden" en „bijzonderheden" begrijpt.

De „moeilijkheden" gaven hem aanleiding de vier bekende „bijzonderheden" dubieus te stellen.

Maar ook al zijn ze dubieus — aldus Dr Geelkerken — niettemin geven zij de openbaring Gods klaarljk te verstaan.

Zulke redeneering is meer gehoord.

Om nu eens geen voorbeelden aan de literatuur te ontleenen — toen schrijver dezes jaren geleden den onlangs overleden kanselredenaar Roberti in l'Oratoire te Parijs hoorde, preekte deze over een tekst uit het boek van Jona. Hij begon met te zeggen: wij hebben het boek van Jona te verdedigen tegen zijn bestryders. Sommigen verwijderden

het uit ha
verhaald,
vol, dat l
er staat
zin. De
waarlijk z
dienstige
dat God
openbarin
nietgens in
Men zie
Geelkerken
Slechts
len van
krasser u
Dit voo
men he
bijzonder
Gods ka
4. In n
dat eenig
Dr G. v
naar de
blijkelijke
Gen. 2 en
Van de
naar aanle
heid van
Hij is t
De Syn
Indien
zieh naar
zou dit v
Maar o-
kunnen z
Zij had
zieh naar
aan konf
lijk aanv
leggen
„Zich
En zelf
te geven,
meer van
Hij stel
vóór haar
een beha
ons vo
Schriftbe
de verkla
hangt.
Dus: d
bekende
werp va
Offic
klaren,
disputi
Zij zou
gunnen z
Neen,
Commiss
hebben t
De Sy
haar wei
maakt.
Natuur
die mani
Synode.
Hij he
Nochtan
een voo
dat ande
Telken
Dr G. zo
zoo we
En bij
niet.
Neen,
Dr G.
plaats h
Men h
wachting
dezer n
Wie n
mogelijk
Het s
recht vo
Vorde
dan zou
Daare
perkt to
lijk pred
noemd, i
ook wel
heden z
Doch
schrift,
Zoo l
begin t
Zou a
de Syn
met een
menten
weigerin
Niems
bevestig
dentie a
hebben